

Normativa i documents de referència

Normativa

- DECRET 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

<https://www.gencat.net/diari/4915/07176074.htm>

Annex 1

Competències bàsiques

Competència comunicativa lingüística i audiovisual

...

En el desenvolupament de les activitats escolars el paper de la llengua oral és fonamental, cal aprendre a parlar, escoltar, exposar i dialogar per aprendre. Això implica ser conscient dels principals tipus d'interacció verbal, ser progressivament competent en l'expressió i comprensió dels missatges orals que s'intercanvien amb utilització activa i efectiva de codis i habilitats verbals i no verbals i de les regles pròpies de l'intercanvi comunicatiu en diferents situacions. S'aprèn a llegir i comprendre millor els textos, i a escriure i reflexionar i revisar com s'escriu, s'aprèn a pensar, a partir d'unes bones interaccions orals. En això juguen un paper clau les preguntes, les que realitza el professorat i les que han d'aprendre a formular els nois i les noies. En la llengua parlada per aprendre, el paper central és per a qui aprèn i cal que el professorat sàpiga orientar-los perquè l'ús de les habilitats de la llengua parlada vagi generant l'hàbit de fer reflexionar sobre com es fan les coses.

...

Annex 2

ÀMBIT DE LLENGÜES

Llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura, llengua estrangera

Aportacions de l'àrea a les competències bàsiques

El paper que juga la llengua i la comunicació en els processos d'aprenentatge i el fet que la base dels seus ensenyaments se situï en l'ús social de la llengua, fa que els aprenentatges lingüístics i comunicatius que es produeixen en qualsevol àrea, amb una bona coordinació docent, es puguin aplicar a l'aprenentatge de les altres i, alhora, afavoreixin la competència plurilingüe i intercultural de l'alumnat. Les activitats de les àrees lingüístiques tenen, evidentment, una importància remarcable en el desenvolupament de la competència comunicativa. Cal, però, recordar que en ser una competència transversal a totes les àrees, l'assoliment dels objectius bàsics dependrà del tractament que se'n faci a totes. El coneixement i vivència de la cultura, i de manera especial la popular, en totes les seves manifestacions té en la llengua una de les seves bases i ha de ser a més una porta oberta que potenciï el desenvolupament de la competència artística, competència que té en la dimensió literària un marc idoni i transcendent.

Competències pròpies de l'àrea

La competència oral facilita, a través dels intercanvis amb els altres, adults o no, elaborar i expressar idees, opinions i sentiments, és a dir, la construcció del propi pensament. Cal considerar-la en totes les seves dimensions, la de la interacció, la de l'escolta i la producció, i la de la mediació, en gran grup o grups més petits, atenent tant els aspectes verbals com els no verbals i la possibilitat d'emprar diferents mitjans o les tecnologies de la informació i la comunicació. A més, l'ús reflexiu de la parla és l'eina més

eficaç per al pilotatge dels aprenentatges. L'alumnat ha d'assumir el paper d'interlocutor atent i cooperatiu en situacions de comunicació, fet que l'ajudarà a intervenir de forma competent en el seu entorn i a desenvolupar-se amb expressivitat i fluïdesa en una societat democràtica i participativa.

Aquesta prioritització de la llengua parlada és de gran importància quan es tracta de l'ensenyament d'una llengua nova per a l'alumnat. En aquesta situació, l'ús de diferents recursos didàctics, amb variats formats i suports i en diferents contextos (festes, representacions, projectes i activitats curriculars) ha de ser una de les claus per a un aprenentatge eficaç.

- Instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres per al curs 2007-2008

http://educacio.gencat.net/portal/page/portal/IDE/DIIC?p_amb=4944&p_apa=1946&p_nrm=4946

11.2. La llengua oral

El progrés en la competència comunicativa oral de l'alumne/a s'aconsegueix a partir de la interacció amb el mestre o mestra i amb els companys. La producció lingüística dels infants està estretament relacionada amb el model lingüístic docent i, per tant, és bàsica la interacció del docent com a element impulsor de la comunicació verbal i la qualitat del seu model lingüístic (una bona pronúncia, l'ús d'una llengua col·loquial correcta i una actitud positiva davant les situacions comunicatives). L'afavoriment de l'ús correcte de la llengua parlada s'ha de tenir en compte no sols a la classe de llengua, amb una adequada programació de llengua oral en tots els cicles de l'etapa, sinó en totes les activitats escolars i en totes les interaccions personals.

Així mateix, s'ha de vetllar perquè, des de totes les àrees, l'alumnat adquireixi un repertori de lèxic ampli i variat, que tingui en compte els diversos camps semàntics de l'entorn pròxim, ja que aquest bagatge ha d'esdevenir viu i adequat als registres. Per això és fonamental que els mestres plantegin un treball comú de llengua oral amb l'objectiu que l'alumnat faci servir una expressió precisa i acurada en les seves produccions.

Per assegurar un ensenyament funcional i significatiu de la llengua oral s'han d'incorporar, a totes les àrees, estratègies lingüístiques que han estat fins ara més pròpies de la classe de llengua. Cal aconseguir que l'alumnat exerciti l'expressió en les diferents àrees (narració d'un fet, descripció de l'hàbitat d'un animal, precisió d'instruccions per fer un estri, explicació d'un fenomen observat, argumentació d'un punt de vista, etc.), a fi i efecte d'expressar als altres de forma oral allò que ha après. Tots aquests aspectes han de ser recollits en la programació de les diverses àrees.

Determinades activitats afavoreixen l'aprenentatge de la llengua oral. Des d'un punt de vista receptiu, cal atorgar importància al fet d'escoltar tota mena de lectures en veu alta (poesies, lectures guiades, contes, embarbussaments, etc.), siguin fetes pel mestre/a o amb ajuda d'altres mitjans (vídeo, casset, CD, etc.). Des d'un punt de vista productiu, cal fer exercicis de lectura expressiva en veu alta, recitació col·lectiva i individual, representacions, memorització de rodolins, embarbussaments, poesies, etc. També cal tenir present tota mena de jocs orals on, donades unes consignes, l'alumnat hagi de participar-hi de la manera més espontània que pugui.

Aquests principis d'actuació sobre el tractament de la llengua oral i la importància del model lingüístic dels mestres (bona pronúncia, ús d'una llengua col·loquial correcta i una actitud positiva davant les situacions comunicatives) especialment en els primers cursos, han de tenir una cura especial en les aules i escoles on s'apliquen els programes d'immersió lingüística, i en els centres on hi ha nens i nenes que tenen com a llengua familiar una altra que no coincideix amb la llengua de l'escola.

Recursos

Bibliografia bàsica:

- AVEDAÑO, F. *El desarrollo de la lengua oral en el aula. Estrategias para enseñar a escuchar y hablar*. Alcalá de Gauadaíra: Trillas Eduforma, 2007.
- CARPENA, A. *El llenguatge oral a l'escola*. Sabadell: CIMS, 1997. (amb activitats didàctiques)
- CASSANY, D.; LUNA, M.; SANZ, G. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.

- COMELLES, S.. *Curs de conversa*. Vic: Eumo, 1994.
- GARCIA, I.; VILÀ, M.; BADIA, D.; LLOBET, M. *Expressió oral*. Barcelona: Alhambra, 1987.
- JIMENO, A. *Ensenya'm la llengua. Introducció a la llengua oral*. Barcelona: Cruïlla, 2001. (A partir de 7 anys)
- JORBA, J.; GÓMEZ, I.; PRAT, À. (ed.). *Parlar i escriure per aprendre. Ús de la llengua en situació d'ensenyament-aprenentatge des de les àrees curriculars*. Barcelona: ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1998.
- LÓPEZ DEL CASTILLO, L.. *Quina llengua i quina escola*. Barcelona: Aliorna, 1988.
- MARTÍNEZ MONGAY, A.: *Cómo preparar una exposición oral en todas las áreas de secundaria*. Colección Bibliotecas Escolares Blitz serie naranja, 1. Pamplona: Departamento de Educación. Gobierno de Navarra, 2004.
- PALOU, J. *La llengua oral a l'escola. 10 experiències didàctiques*. Biblioteca de Guix. Barcelona: Graó, 2005.
- POY, S. *Curs de llengua oral: guia didàctica*. Barcelona: Departament de Benestar Social. Generalitat de Catalunya, 2002.
- RÍO, M.J. del (Coord.). *La llengua oral a l'escola: una introducció*. Barcelona: Ediuoc, 1999.
- RÍO, M.J. del. *Psicopedagogía de la lengua oral: un enfoque comunicativo*. Cuadernos de educación, 12. Barcelona: CE UB / Horsori, 1998.
- VILÀ, M. (Coord.). *Didàctica de la llengua oral formal: continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques*. Biblioteca d'articles, 131. Barcelona: Graó, 2002.

Recursos a la xarxa:

- Bibliografia específica per a primària:
http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/alumnat/alu_mat_primaria.htm#expressio
- Bibliografia específica per a secundària:
http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/alumnat/alu_mat_secundaria.htm#expressio
- Bones pràctiques:
<http://www.xtec.cat/videoteca/>
<http://www.xtec.cat/lic/centre/8#8>
 - Assemblea de classe (CEIP Sant Miquel)
 - Aprendre dels avis (ZER El Llierca)
 - El rei la reina manen que... (CEIP Joan XIII)
 - Expressió i comunicació audiovisual (CEIP Gitanjali)
 - L'arribada a l'escola (CEIP Pere Viver)
 - L'exposició oral a l'àrea de ciències socials (Escola del Parc)
 - L'expressió oral al parvulari en una escola de diversitat lingüística (CEIP Collaso i Gil)
 - La comprensió d'un text a la classe de ciències naturals (IES Manuel de Blancafort)
 - La interacció verbal en la construcció del coneixement (CEIP Coves d'en Cimany)
 - Parlem d'anuncis: la publicitat (IES Doctor Puigvert)

- Ràdio Ràpia (CEIP Sant Domènec de La Ràpita)
- Webcam (CEIP Marià Galí)

Documents de suport:

- **2.1.2.2 Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I. Fonètica**
- **2.1.2.2 Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II. Morfologia**
- **2.1.2.2 Sobre diversos punts de la normativa verbal i de l'estàndard oral dels demostratius (Documents de la Secció Filològica III)**

Formació:

- Curs de formació del Departament d'Educació *Aprendre ciències socials i experimentals. Parlar, llegir i escriure.*